

3B taşınmaz değerlemeye yönelik veri standardı eklentisi geliştirilmesi Development of data standard extension for 3D property valuation

Doğuş Güler^{1,*}

¹ İstanbul Teknik Üniversitesi, Geomatik Mühendisliği Bölümü, 34469, İstanbul Türkiye

Öz

Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasında etkili arazi yönetimi oldukça önemlidir. Bu anlamda arazi idaresinin etkin bir şekilde uygulanabilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bütüncül arazi idaresi yaklaşımındaki temel bileşenlerden birisi taşınmaz değerlemesidir. Değeri belirlerken çok sayıda faktörün dikkate alınması gerektiği göz önüne alındığında, günümüzde yapılı çevrenin karmaşıklaşmasıyla birlikte taşınmazların değerlendirilmesi için iki boyutlu (2B) mekânsal verilerin yanı sıra üç boyutlu (3B) dijital modellerden faydalanılmasına yönelik bir eğilim görülmektedir. 3B mekânsal verilerin üretilmesinde Açık Mekânsal Veri Konsorsiyumu (Open Geospatial Consortium-OGC) standartları sıklıkla kullanılmaktadır. Arazi idaresi için ise Arazi İdaresi Alan Modeli (Land Administration Domain Model-LADM) temel kavramsal modeli sağlamaktadır. Bu çalışmada 3B şehir modellerinin oluşturulmasında yararlanılan CityJSON standardının taşınmaz değerlendirme uygulamalarında kullanılabilirliğini sağlamak amacıyla temel veri şeması LADM standardındaki değerlendirme bölümüne bağlı olarak genişletilmiştir. Yaklaşımın kullanılabilirliğinin gösterilmesi amacıyla üretilen eklentiye dayalı olarak veri seti üretilmiş, doğrulaması gerçekleştirilmiş ve 3B görselleştirmeler sunulmuştur. Sonuçların 3B taşınmaz değerlendirme bağlamında birlikte çalışabilir mekânsal veri setleri üretilmesine katkı vermesi beklenmektedir.

Anahtar kelimeler: CityJSON, 3B şehir modeli, LADM

1 Giriş

Etkin arazi piyasası ve etkili arazi kullanımı yönetimini içeren birleşiminin ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilir kalkınmayı desteklemesi gerekmektedir [1]. Bununla ilişkili olarak arazi idaresi, arazi ve ilişkili olan kaynakların mülkiyeti, değeri ve kullanımına ilişkin bilgilerin kaydedilmesi ve dağıtımına ilişkin işlemleri kapsamaktadır [2]. Arazi İdaresi Sistemleri (AİS) gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki arazi politikalarının uygulanmasını kolaylaştıracak sosyal, hukuki, ekonomik ve teknik iş akışlarıyla ilgilenmektedir. Bu bağlamda arazi idaresinin temel bileşenleri olan arazi mülkiyeti, arazi değeri, arazi kullanımı ve arazi kalkınması AİS ile operasyonel anlamda uygulanabilmektedir [3]. Vergilendirme, arazi toplulaştırması, arsa arazi düzenlemeleri ve kentsel dönüşüm gibi uygulamalar göz önüne alındığında taşınmazlara ait

Abstract

Effective land management is very important in achieving sustainable development goals. In this sense, there is a need for efficient implementation of land administration. One of the main components of the holistic land administration approach is immovable property valuation. Given that many factors should be considered when determining the value, there is an increasing tendency to utilize three-dimensional (3D) digital models in addition to two-dimensional (2D) spatial data for the valuation of real estates with the complexity of the built environment today. Standards published by the Open Geospatial Consortium (OGC) are frequently used in the production of 3D spatial data. For land administration, the Land Administration Domain Model (LADM) provides the basic conceptual model. In this study, the basic data schema is extended depending on the valuation section in the LADM standard so as to ensure the usability of the CityJSON standard that is used in the creation of 3D city models in real estate valuation applications. In order to demonstrate the usability of the approach, a dataset is generated based on the extension. Then, it is validated and 3D visualizations are also presented. The results are expected to contribute to the production of interoperable spatial datasets in the context of 3D real estate valuation.

Keywords: CityJSON, 3D city model, LADM

değer bilgisi AİS için oldukça önemlidir [4]. Taşınmaz değer bilgileriyle birlikte değerlemenin nasıl gerçekleştirildiğine ilişkin bilgilerin güncel ve etkili bir şekilde kamusal anlamda paylaşılması şeffaf ve etkin değerlendirme sistemlerinin olmazsa olmaz bir parçasıdır [5]. Dünya genelindeki gayrimenkullerin değerinin 2022 yılı sonu itibarıyla 379 trilyon dolara ulaştığı göz önüne alındığında gayrimenkullerin işlevselliğini etkileyen en önemli faktörlerden birisi olan taşınmaz değerlemenin öneminin de altı çizilebilir [6]. AİS yaygın olarak iki boyutlu (2B) verilerin kullanımına dayalı olarak uygulanmaktadır [7]. Ancak günümüzde kentlere göç hızının oldukça yükselmesiyle birlikte vatandaşların gereksinimlerinin karşılanabilmesi amacıyla çok katlı yapıların sayısında da oldukça hızlı bir artış gerçekleşmekte ve şehirler oldukça karmaşıklaşmaktadır [8]. Bu anlamda kentlerin

* Sorumlu yazar / Corresponding author, e-posta / e-mail: gulerdo@itu.edu.tr (D. Güler)

Geliş / Received: 16.04.2024 Kabul / Accepted: 04.07.2024 Yayınlanma / Published: 15.07.2024

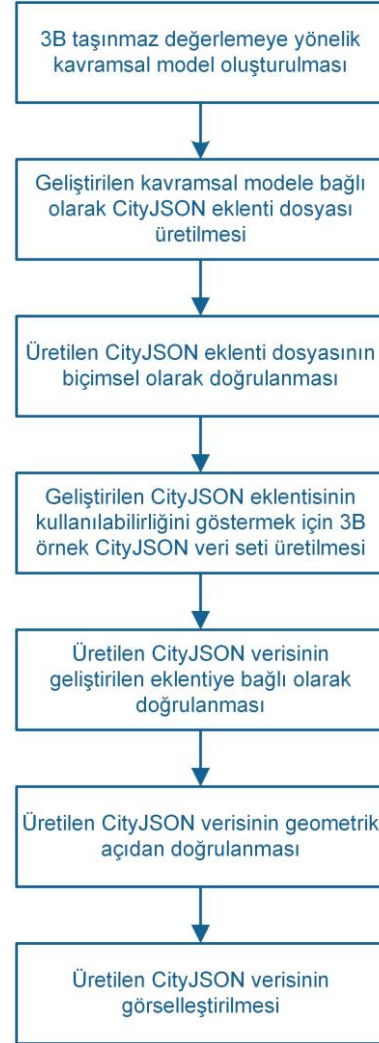
doi: 10.28948/ngumuh.1469376

sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için AİS üç boyutlu (3B) verileri saklayabilecek, analiz edebilecek ve paylaşabilecek şekilde geliştirilmeye ihtiyaç duymaktadır [9]. Taşınmazların değerlerinin belirlenmesinde karakteristik özellikler ile birlikte çok sayıda faktör dikkate alınmaktadır [10–12]. Bununla ilişkili olarak taşınmaz değerlemeye konu olan kat mülkiyeti birimleri ile bahsedilen yapıların değerlerinin belirlenmesi ve belirlenen değer bilgisinin paylaşılmasında 2B mekânsal verilerin yetersiz kalabildiği görülmüştür [13]. Bu nedenle farklı araştırmacılar 3B şehir ve yapı modellerinden faydalanarak taşınmaz değerine etki eden faktörlere ilişkin nominal değerlerin elde edilmesine odaklanmıştır [14]. Bu noktada literatürde son yıllarda farklı sektörlerde kullanımı oldukça artış gösteren Yapı Bilgi Modellemesi (Building Information Modelling-BIM) konseptinden yararlanan çalışmalar yer almaktadır [15]. Bazı araştırmalar bahsedildiği üzere BIM modellerinden öznitelik çıkarımına odaklanırken bazıları ise Industry Foundation Classes (IFC) [16] standardında yer alan *IfcSpace* konseptiyle taşınmaz değer birimlerinin 3B görselleştirilmesini örneklemiştir [17–20]. Bir diğer çalışmada ise IFC ve CityGML standardı kullanılarak üretilen 3B yapı ve şehir modellerinden birlikte faydalanılarak taşınmaz değerlendirme için kullanılabilir özelliklerin elde edilebileceği önerilmiştir [21]. Türkiye’de Tapu ve Kadastro Müdürlüğü (TKGM) tarafından gerçekleştirilen projelerde 3B kadastro bağlamında yapıların 3B CityGML modellerinin üretilmesi gerçekleştirilmektedir ve üretilen bu modellerin taşınmaz değerlendirme uygulamalarında kullanılması planlanmaktadır [22]. Bununla birlikte bütüncül arazi idaresi yaklaşımında yer alan taşınmaz değerlemenin etkili bir şekilde hayata geçirilebilmesi amacıyla Arazi İdaresi Alan Modeli (Land Administration Domain Model-LADM) standardının ikinci versiyonunda değerlendirme bölümünün yer alması kararlaştırılmıştır [23]. Paylaşılan bilgiler ışığında bu çalışmanın amacı 3B taşınmaz değerlendirme çalışmalarına katkı vermek amacıyla 3B dijital yapı ve şehir modellerinin etkin bir şekilde üretilmesini ve paylaşılmasını mümkün kılan CityJSON standardı temel şemasının geliştirilen LADM taşınmaz değerlendirme bölümüyle uyumlu olacak şekilde genişletilmesi ve en az elli adet detay içeren örnek bir yapı modeliyle kullanılabilirliğinin gösterilmesidir.

2 Materyal ve metot

Çalışmada izlenen metodoloji adımları Şekil 1’de gösterilmektedir. Bu bağlamda öncelikle taşınmaz değerlemenin 3B mekânsal veriler yardımıyla gerçekleştirilebilmesini kolaylaştıracak gerekli olan detay sınıfları ile aralarındaki ilişkileri içeren bir kavramsal model geliştirilmiştir. Sonrasında 3B mekânsal verilerin standartlara bağlı bir şekilde modellenmesini sağlayan CityJSON standardının temel şeması bir önceki adımda geliştirilen kavramsal modelin içeriğine bağlı olarak genişletilmiştir ve üretilen CityJSON eklenti dosyası biçimsel olarak doğrulanmıştır. Sonraki aşamada 3B CityJSON verisi üretilmiştir ve ardından üretilen veri hem geliştirilen CityJSON eklentisine göre hem de geometrik

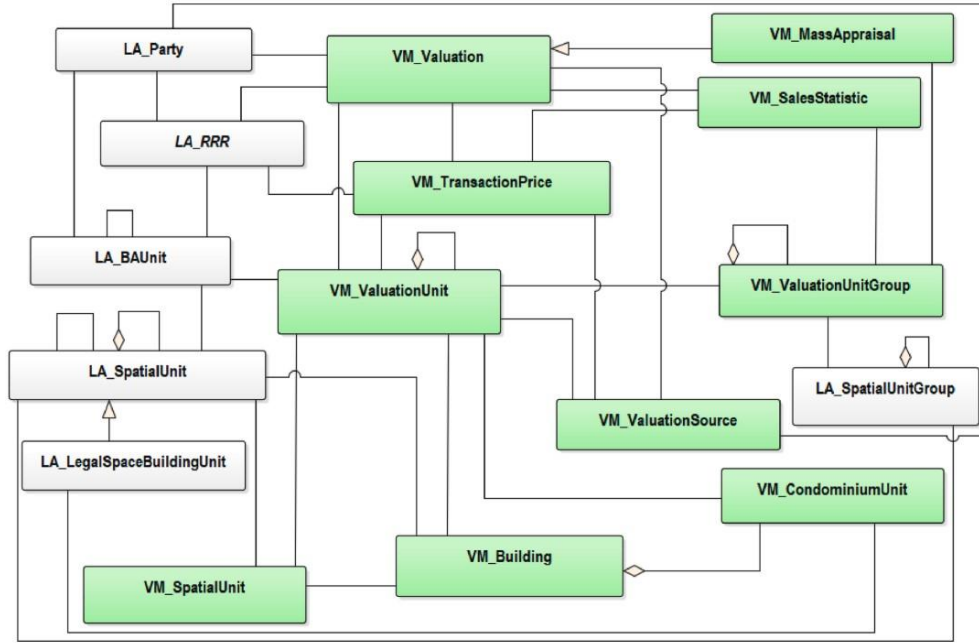
açıdan doğrulanmıştır. Son aşamada ise üretilen CityJSON verisi kullanılarak 3B görselleştirmeler gerçekleştirilmiştir.

Şekil 1. Çalışmanın metodolojisi

2.1 LADM Valuation Information Model

LADM arazi idaresinin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için yaygın bir terminoloji oluşturarak ortak bir ontoloji sağlamayı amaçlamaktadır. Uluslararası Ölçmeciler Birliği (FIG) tarafından önerilen LADM 2012 yılında ilk versiyonuyla resmi şekilde bir Uluslararası Standartlar Teşkilatı (International Organization for Standardization-ISO) standardı olarak yayımlanmıştır. Standard, arazi idaresi bağlamındaki işlemlerin yasal, geometrik ve yönetsel anlamda modellenmesine odaklanmıştır. Bununla ilişkili olarak farklı detay sınıfları, öznitelikleri ve aralarındaki ilişkileri içeren kavramsal bir model sağlamaktadır. Standardın ilk versiyonu *Party*, *Administrative* ve *Spatial Unit* olmak üzere üç ana paket içermektedir. Bununla birlikte *Spatial Unit* paketinin alt paketi olarak *Surveying and Representation* paketini de kapsamaktadır. *Party* paketi arazi idaresi kapsamındaki işlemlerde rol oynayan farklı aktör/ tarafları temsil eden detay sınıflarını içermektedir. *Administrative* paketindeki detay sınıfları da temel idari birimlerin modellenmesi için kullanılmaktadır.

Şekil 2. LADM VIM modelinin genel çerçevesi [24]

Spatial Unit paketindeki detay sınıfları ise konumsal olarak betimlenmesine ihtiyaç duyulan özelleşmiş idari birimlerin modellenmesini mümkün kılmaktadır. *Surveying and Representation* paketindeki detay sınıfları ise *Spatial Unit* paketindeki detay sınıflarının betimlenebilmesi için geometrik açıdan modelleme özelliklerini sağlamaktadır. Bu paket *LA_BoundaryFaceString*, *LA_BoundaryFace* ve *LA_Point* özellik sınıflarının sırasıyla *GM_MultiCurve*, *GM_MultiSurface* ve *GM_Point* geometri tipleriyle modellenmesini içermektedir. Aktarılan geometri tipleri ISO 19107 “Geographic Information—Spatial schema” standardından elde edilmektedir. LADM standardı temel dayanak olarak kabul edilebilecek bir kavramsal model sağlamaktadır. Ülkelerin arazi idaresi yaklaşımları farklılık gösterebildiğinden dolayı birçok araştırmacı standardı kullanarak ülke profilleri geliştirmiştir (örn. [25,26]).

Arazi idaresi yaklaşımının önemli bileşenlerinden birisinin taşınmaz değerlendirme olduğu göz önünde bulundurularak LADM standardının ikinci versiyonunun taşınmaz değerlendirme uygulamalarının modellenmesini sağlayacak detay sınıfları ve aralarındaki ilişkiler ile ihtiyaç duyulan öznitelikleri içermesi kararlaştırılmış ve çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda LADM Valuation Information Model (Taşınmaz Değerleme Bilgi Modeli-VIM) geliştirilmiştir. Bu modelin amacı kurumlar tarafından yürütülen taşınmaz değerlemesine ilişkin kayıtlara dair semantiklerin belirlenmesi ve belirlenen bu semantiklerle arazi idaresi kapsamındaki diğer işlemler ile veri tabanları arasındaki ilişkilerin tespit edilmesidir [24]. Şekil 2 LADM VIM modelinde yer alan detay sınıflarını ve LADM standardındaki diğer detay sınıflarıyla olan ilişkilerini göstermektedir.

Kadastral sistemler genellikle bir veya daha fazla parsel ve bu parsellerle ilişkilendirilmiş binalar veya bağımsız bölümlere konu olan taşınmaz mülkiyetine ilişkin yasal

bilgileri yönetecek şekilde düzenlenmişlerdir. Taşınmaz değerlendirme bağlamında ise bu sistemlerin parseller, binalar, parseller ile birlikte binalar veya bağımsız bölümler olacak şekilde bütüncül bir yapıda organize edilmelerine gereksinim duyulmaktadır çünkü bahsedilen yapılar tek başlarına taşınmaz değerlemeye konu olabilmektedirler. Bu bağlamda Şekil 2’de görülebileceği üzere *VM_ValuationUnit* detay sınıfı değerlendirme kapsamında kayıt altına alınmış temel mekânsal objeleri temsil etmek amacıyla tasarlanmıştır. *valuationUnitType* özniteliğiyle değerlendirilen ilişkili olduğu birimi tanımlamaktadır. Parsel, bina veya kat mülkiyeti birimleri bahsedilen birimlerdir. Bu birimlerin mekânsal özellikleri *VM_ValuationUnit* detay sınıfı ile ilişkilendirilmiş *VM_SpatialUnit*, *VM_Building*, *VM_CondominiumUnit* detay sınıfları yardımıyla modellenmektedir. *VM_SpatialUnit* ise kadastral parseller ile taşınmaz değerlendirme kapsamındaki parsellerin modellenmesini sağlamaktadır ve LADM temel şemasındaki *LA_SpatialUnit* detay sınıfıyla ilişkilendirilmiştir.

LADM standardı daha çok binalar ve bina bölümlerine ilişkin yasal mekanların (*legal spaces*) modellenmesini kapsamaktadır. Taşınmaz değerlendirme kapsamında fiziksel özelliklere de ihtiyaç duyulduğundan dolayı LADM VIM modelinde bina ve bina bölümlerinin bu özellikleri de *VM_Building* detay sınıfı kapsamında modellenmektedir. Bununla birlikte kat mülkiyetine ilişkin olarak oluşan kadastral hakların modellenmesi için *VM_CondominiumUnit* detay sınıfı da LADM VIM modeline eklenmiştir. Toplu değerlendirme çalışmaları kapsamında benzer çevresel ve ekonomik karakteristikleri taşıyan bölgelerin (örn. idari birimler) birlikte değerlendirilmesi için *VM_ValuationUnitGroup* detay sınıfı modele dahil edilmiştir.

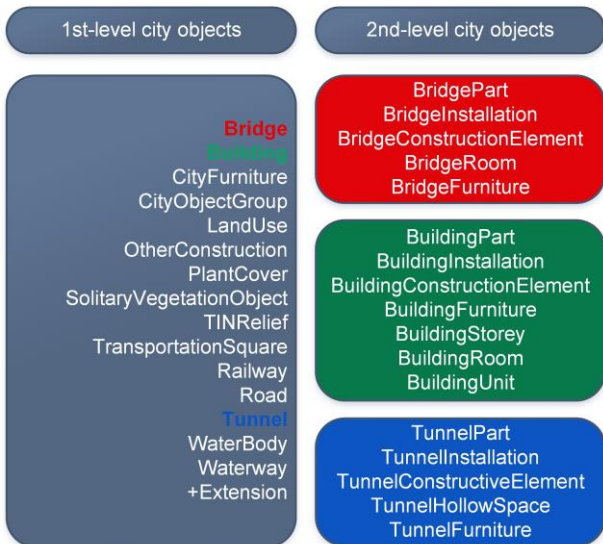

2.2 CityJSON

CityGML şehirlerdeki fiziksel objeleri temsil eden 3B mekansal verilerin standardize bir şekilde üretilmesi için veri modellerini sağlayan bir Açık Veri Konsorsiyumu (Open Geospatial Consortium-OGC) standardıdır [27]. 2012 yılında CityGML 2.0 versiyonunun yayımlanmasıyla geniş bir kitle tarafından 3B semantik şehir modellerinin üretilmesi için kullanılmıştır. IFC ve LADM gibi farklı standartlarla uyumun artırılması gibi çeşitli amaçlarla revize edilmiş ve 2021 yılında CityGML 3.0 versiyonu yayımlanmıştır. CityGML standardının Coğrafi İşaretleme Dili (Geography Markup Language-GML) tabanlı olmasından kaynaklanan bazı dezavantajlardan dolayı oluşan durumlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir;

- CityGML veri setlerini okuma, yazma ve düzenleme olanağı sunan yazılımların sayısının oldukça az olması,
- Üretilen ve depolanan CityGML veri setlerinin sayısının verimli veri değişimini sağlayacak seviyede olmaması,
- CityGML dosyalarının boyutlarının yüksek olabilmesinden dolayı veri setlerinin işlenmesinde zorluklarla karşılaşılabilir.

Bahsedilen durumların önüne geçilebilmesi amacıyla CityGML veri modelinin JSON tabanlı olarak modellenmesini kapsayan CityJSON standardı önerilmiştir [27]. Öncelikle CityGML 2.0 veri modeline göre geliştirildikten sonra CityGML 3.0 versiyonunun yayımlanmasıyla bahsedilen versiyonla da uyumlu olacak şekilde güncellenmiştir. Mevcut durumda en güncel versiyon CityJSON 2.0 versiyonudur. CityJSON kapsamında şehir objeleri (*city objects*) iki farklı seviyede modellenmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. CityJSON standardının temel şemasındaki şehir objeleri ve seviyeleri

Örneğin *Building* şehir objesi birden fazla sayıda *BuildingPart* gibi ikinci seviye şehir objesiyle ilişkilendirilmiştir. Birinci ve ikinci seviye objeler arasındaki

ilişki *children* ve *parent* olarak saklanan özellikler (*properties*) yardımıyla mümkün kılınmaktadır. Örneğin; bir *BuildingPart* örneği (*instance*) zorunlu olarak ilişkili olduğu *Building* örneğini temsil eden veriyi *parent* özelliğinde saklamalıdır. CityJSON standardının temel veri modeli sahip olduğu eklenti (*extension*) olanağı sayesinde farklı uygulama alanlarının ihtiyaçlarını karşılamak üzere genişletilebilmektedir. Standardın geliştiricileri tarafından eklentiler üretilirken izlenmesi gereken kurallar aşağıdaki şekilde paylaşılmıştır [28];

- Eklentide tanımlanan yeni şehir objeleri “+” işaretiyle başlayarak isimlendirilmelidir,
- Yeni tanımlanan şehir objeleri CityJSON standardındaki kurullarla uyumlu olmalıdır,
- Mevcut şehir objeleri genişletilemez ve *children* olarak yeni türlere sahip olamaz,
- Tüm geometriler “*geometry*” özelliğinin bir üyesi olmalıdır,
- Geometri objeleri CityJSON standardında tanımlanan geometri obje türlerinden birisi olmalıdır,
- CityJSON standardında tanımlanan türler yeniden kullanılabilir.

Bununla birlikte CityJSON temel şemasının genişletilmesi için kullanılacak farklı yaklaşımlar da aşağıda sıralanmaktadır;

- CityJSON dosyasına yeni özellikler eklenmesi,
- CityJSON temel şemasındaki mevcut şehir objeleri için yeni öznitelikler tanımlanması,
- Yeni bir semantik obje tanımlanması,
- Yeni şehir objeleri üretilmesi ve genişletilmesi.

3 Bulgular ve tartışma

3.1 Kavramsal model geliştirilmesi

Çalışma kapsamında 3B taşınmaz değerlendirme çalışmalarına katkı sağlaması adına geliştirilen kavramsal model Şekil 1’de görülmektedir. Şekil 4’de yer alan kavramsal model LADM VIM modeline bağlı olarak tasarlanmıştır. Bunun yanı sıra CityJSON standardının veri modelindeki şehir objeleri ile eklenti geliştirilirken yararlanılabilecek durumlar da göz önünde bulundurulmuştur. Bu bağlamda Şekil 4’de görülebilen model bünyesinde hem CityJSON veri modelindeki mevcut bazı ilişkili şehir objeleri hem de geliştirilen eklenti kapsamında modellenen ek şehir objeleri yer almaktadır. Şekil 5’de ise geliştirilen kavramsal modeldeki detay sınıflarına ait farklı özniteliklerin modellenmesinde yararlanılan kod listeleri görülmektedir. Şekil 4’de görüldüğü üzere *+VMBuilding* detay sınıfı CityJSON veri şemasındaki *_AbstractBuilding* detay sınıfının alt sınıfı olarak modellenmiştir. Eklenen diğer detay sınıfları ise *_AbstractCityObject* detay sınıfının alt sınıfı olarak oluşturulmuştur.

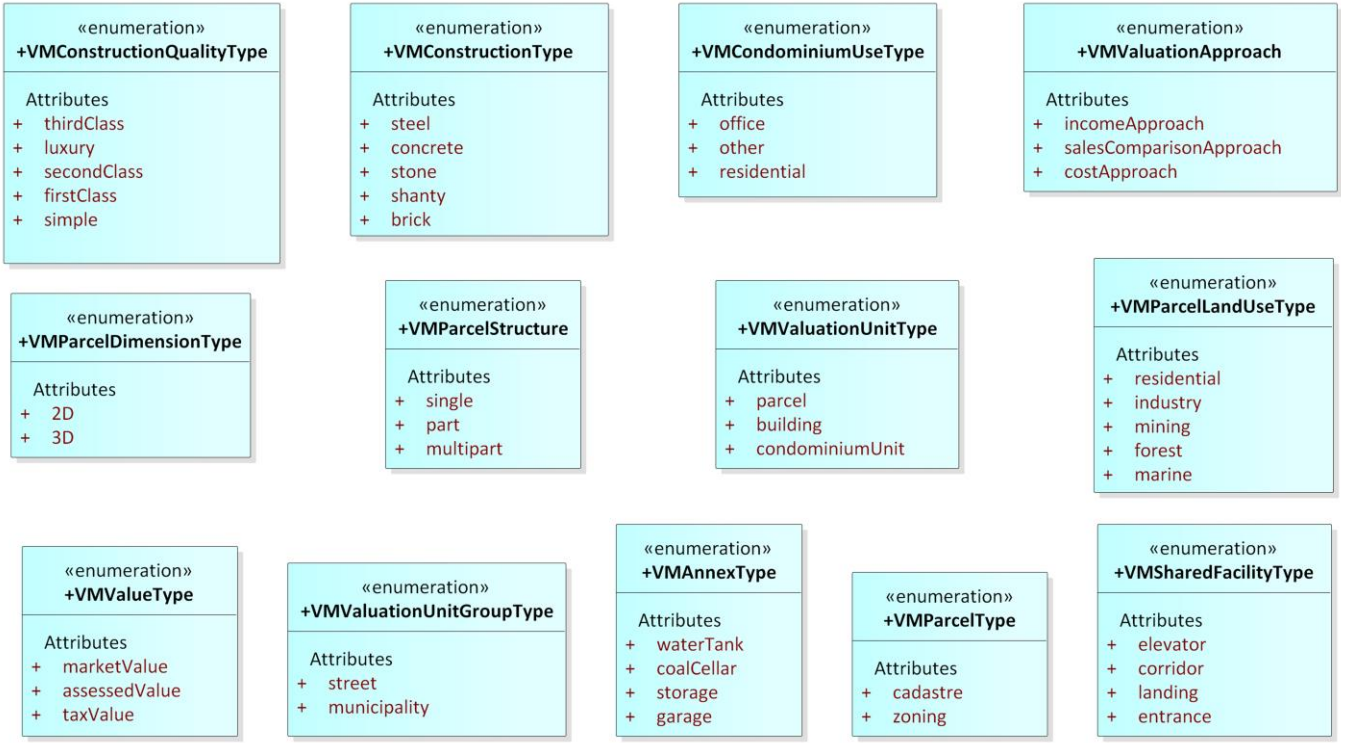
LADM VIM modeline benzer şekilde parsel, bina ve bağımsız bölümler sırasıyla *+VMParcel*, *+VMBuilding* ve *+VMCondominiumUnit* ile temsil edilmek üzere tek başlarına değerlendirilebilecek şekilde modellenmişlerdir. Bunun yanı sıra bahsedilen detay sınıfları bünyelerinde

çeşitli öznitelikleri içermektedir. Örneğin; +VMParcel, parsel adı, parsel numarası, parsel sahibi ve ada numarası

gibi parseli tanımlayıcı bilgileri saklamakta kullanılan öznitelikleri içermektedir.

Şekil 4. 3B taşınmaz değerlendirme için geliştirilen kavramsal model

Şekil 5. Geliştirilen kavramsal modelde kullanılan kod listeleri

+VMBuilding detay sınıfı da taşınmaz değerlendirme için kullanılacak inşaat tarihi ve enerji performans sınıfı gibi özniteliklere sahiptir. Bilindiği üzere yapı bünyesinde kat mülkiyetine konu olan bölümler hem bağımsız bölümler hem de farklı eklentiler üzerinde kullanım hakkına sahip olabilmektedir. Bununla birlikte yapıdaki ortak kullanım alanları üzerinde de ortaklaşa kullanım hakkına ve sorumluluklara sahiptirler. Bu bağlamda bahsedilen bölümlerin modellenmesi için Güler vd. [29] tarafından önerilen yaklaşım kullanılmıştır. Böylelikle +VMCondominiumUnit ile +VMMainUnit, +VMAnnex ve +VMSharedFacility arasındaki ilişkiler tanımlanmıştır. +VMCondominiumUnit ile +VMBuilding arasındaki ilişkiden görülebileceği üzere bir +VMCondominiumUnit örneği yalnızca bir +VMBuilding örneği ile ilişkili olabilir. Bunun yanı sıra her bir +VMAnnex ve +VMMainUnit örneği en az bir tane +VMCondominiumUnit örneği ile ilişkili olmalıdır. Taşınmaz değerlemede yararlanılabilecek satış tarihi, bulunduğu kat ve manzara puanı gibi öznitelikler +VMCondominiumUnit detay sınıfı için oluşturulmuştur. Benzer şekilde +VMMainUnit için balkon sayısı ve oda sayısı gibi öznitelikler tanımlanmıştır. +VMAnnex detay sınıfı ise ilişkili olduğu bağımsız bölüm numarası ve eklenti kodu gibi öznitelikleri içermektedir.

LADM VIM modelinde de yer aldığı üzere değerlendirme gerçekleştirilen mekânsal objeleri tanımlamak için +VMValuationUnit detay sınıfı kavramsal modele eklenmiştir. Değerlemeyle ilgili bilgilerin saklanabilmesi için valuation isimli bir öznitelige sahiptir. Bu özniteliği tanımlamada +VMValuation veri tipi (data type) kullanılmıştır. Şekil 4’de görüldüğü üzere bahsedilen veri türü değerlendirmeyle ilişkin olarak özelleşmiş bilgileri sağlamak

amacıyla değerlendirme tarihi, belirlenen değer, değer kodu ve değer türü özniteliklerini içermektedir. valueType özniteliği değerlendirme biriminin türünü belirlemek için kullanılmaktadır. Bu bağlamda +VMValuationUnitType kod listesi parsel, yapı ve kat mülkiyeti birimi seçeneklerini içermektedir. approachType özniteliği ise +VMValuationApproach kod listesiyle modellenerek kullanılan değerlendirme yaklaşımı bilgisini kapsamaktadır. Bahsedilen kod listesi gelir yaklaşımı, emsal karşılaştırma yaklaşımı ve maliyet yaklaşımı olmak üzere üç farklı yaklaşımı içermektedir. Bahsedilen yaklaşımlara ilişkin ayrıntılı bilgilerin saklanması amacıyla +VMValuationUnit detay sınıfında üç farklı öznitelik tanımlanmıştır. Bu öznitelikler de +VMIncomeApproach, +VMSalesComparisonApproach ve +VMCostApproach isimli üç farklı veri tipi kullanılarak modellenebilmektedir. Toplu değerlendirme çalışmalarının modellenebilmesi için de +VMValuationUnitGroup detay sınıfı kavramsal modele dahil edilmiştir. Bunun yanı sıra +VMValuationUnit detay sınıfıyla da ilişkisi tanımlanmıştır.

3.2 CityJSON eklentisi üretimi

Bu aşamada geliştirilen kavramsal modelin içeriğini yansıtacak şekilde bir CityJSON eklenti dosyası üretilmiştir. Bu dosya daha önce değinilen eklenti geliştirilirken uyulması gereken kurallar göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Oluşturulan eklenti dosyası “3DValuation.ext.json” olarak adlandırılmıştır. Dosya ismindeki “ext” kısmı JSON dosyasının bir CityJSON eklenti dosyası olduğunu ifade etmektedir. Standardın geliştiricileri tarafından paylaşılan eklenti dosyası şeması kullanılmıştır. Bununla birlikte 3B taşınmaz değerlendirme için üretilen eklenti CityJSON 2.0 versiyonuyla uyumlu olarak geliştirilmiştir.

Kavramsal modelde yer alan ek şehir objeleri eklenti dosyası içerisinde yer alan “extraCityObjects” bölümü içerisinde oluşturulmuştur. Şekil 6’da üretilen CityJSON eklenti dosyasında +VMMainUnit detay sınıfına ait bölüm yer almaktadır. Şekil 6’da görülebileceği üzere +VMMainUnit detay sınıfı CityJSON veri şemasında yer alan _AbstractCityObject sınıfının alt sınıfı olarak tanımlanmıştır.

```
"+VMMainUnit":
{
  "allOf": [
    {
      "$ref": "cityobjects.schema.json#/_AbstractCityObject"
    },
    {
      "properties":
      {
        "type":
        {
          "enum": [
            "+VMMainUnit"
          ]
        },
        "attributes":
        {
          "type": "object",
          "properties":
          {
            "unitNumber":
            {
              "type": "integer"
            },
            "numberOfBalcony":
            {
              "type": "integer"
            },
            "numberOfLivingRoom":
            {
              "type": "integer"
            },
            "numberOfOtherRoom":
            {
              "type": "integer"
            },
            "mainUnitID":
            {
              "type": "integer"
            }
          }
        }
      },
      "geometry":
      {
        "type": "array",
        "items":
        {
          "oneOf": [
            {
              "$ref": "geomprimitives.schema.json#/MultiSurface"
            },
            {
              "$ref": "geomprimitives.schema.json#/CompositeSurface"
            },
            {
              "$ref": "geomprimitives.schema.json#/Solid"
            },
            {
              "$ref": "geomprimitives.schema.json#/CompositeSolid"
            },
            {
              "$ref": "geomprimitives.schema.json#/MultiSolid"
            }
          ]
        }
      },
      "required": [
        "type",
        "geometry",
        "parents"
      ]
    }
  ]
}
```

Şekil 6. Eklenti dosyasının +VMMainUnit detay sınıfını içeren kesiti

Bununla birlikte geliştirilen kavramsal modelde yer alan öznitelikler de “attributes” kısmında tanımlanmaktadır. Sonraki kısımda da +VMMainUnit detay sınıfının sahip olabileceği geometri tiplerinin tanımlaması yer almaktadır.

En son kısım olan “required” ise detay sınıfının zorunlu olarak sahip olması gereken özellikleri tanımlamaktadır. Şekilden görülebileceği üzere ilişkili olduğu +VMCondominiumUnit örneğini temsil eden “parents” özelliği +VMMainUnit detay sınıfının zorunlu olarak sahip olması gereken özelliklerden birisidir. Şekil 4’de görülebildiği ve daha önce bahsedildiği üzere bazı öznitelikleri modelleyebilmek için +VMValuation gibi farklı veri tipleri oluşturulmuştur. Bu tür veri tipleri CityJSON eklentisi bünyesinde kompleks öznitelikler (complex attributes) yardımıyla modellenmiştir. Bu anlamda Şekil 7 geliştirilen eklenti bünyesinde +VMValuationUnit detay sınıfındaki valuation kompleks özniteliğine ait kısım göstermektedir. Şekilden görülebileceği üzere kavramsal modelde +VMValuation ile temsil edilen öznitelikler kompleks öznitelik yardımıyla modellenmektedir.

```
"valuation":
{
  "type": "object",
  "properties":
  {
    "dateOfValuation":
    {
      "type": "number"
    },
    "valueType":
    {
      "type": "string",
      "enum": ["marketValue", "assessedValue", "taxValue"]
    },
    "assessedValue":
    {
      "type": "number"
    },
    "vID":
    {
      "type": "number"
    }
  },
  "required": ["dateOfValuation", "valueType", "assessedValue", "vID"],
  "additionalProperties": false
}
```

Şekil 7. Eklenti dosyasının valuation özniteliğini kapsayan kesiti

Eklenti dosyasında +VMCondominiumUnit detay sınıfına ait bölüm Şekil 8’de yer almaktadır. Bahsedilen detay sınıfı için hem parents hem de children özellikleri zorunlu olarak modellenmiştir. Bunun sebebi de kat mülkiyeti biriminin kavramsal modelde yer aldığı üzere ilişkili olduğu bir adet yapı örneğinin bilgisinin parents özelliğiyle, ilişkili olabileceği bağımsız bölüm ve eklenti birimlerine ilişkin bilgilerin de children özelliğiyle saklanması gerektirir. Bu kısımda son olarak geliştirilen CityJSON eklenti dosyası standardın geliştiricileri tarafından sağlanan örnek dosyaya istinaden biçimsel olarak doğrulanmıştır.

3.3 Örnek CityJSON veri seti üretilmesi

Geliştirilen kavramsal modelin kullanılabilirliğinin gösterilmesi amacıyla bu modelin içeriğiyle uyumlu olarak örnek CityJSON veri seti üretilmiştir. Bu veri seti üretilirken Hollanda’daki kurumlar tarafından paylaşılan açık veri kaynaklarından yararlanılmıştır [30]. Ülkedeki taşınmazların

rayiç değerleri vergilendirme ve farklı idari amaçlarda kullanılmak üzere yıllık olarak belirlenmektedir.

```
"VMCondominiumUnit":
{
  "allOf": [
    {
      "$ref": "cityobjects.schema.json#_AbstractCityObject"
    },
    {
      "properties": {
        "type": {
          "enum": [
            "+VMCondominiumUnit"
          ]
        },
        "attributes": {
          "type": "object",
          "properties": {
            "dateOfSale": {
              "type": "integer"
            },
            "name": {
              "type": "string"
            },
            "unitID": {
              "type": "integer"
            },
            "storeyNumber": {
              "type": "integer"
            },
            "useType": {
              "enum": [
                "office",
                "other",
                "residential"
              ]
            }
          }
        },
        "landscapeScore": {
          "type": "integer"
        }
      }
    },
    {
      "geometry": {
        "type": "array",
        "items": {
          "oneOf": [
            {
              "$ref": "geomprimitives.schema.json#/MultiSurface"
            },
            {
              "$ref": "geomprimitives.schema.json#/CompositeSurface"
            },
            {
              "$ref": "geomprimitives.schema.json#/Solid"
            },
            {
              "$ref": "geomprimitives.schema.json#/CompositeSolid"
            },
            {
              "$ref": "geomprimitives.schema.json#/MultiSolid"
            }
          ]
        }
      }
    }
  ],
  "required": [
    "type",
    "geometry",
    "parents",
    "children"
  ]
}
```

Şekil 8. Eklenti dosyasının +VMCondominiumUnit detay sınıfım içeren kesiti

Açık şekilde ulaşılabilen portal üzerinde yapıların taban alanı sınırlarıyla birlikte bağımsız bölümlerin belirlenen değerleri ile inşaat yılı, kullanım tipi ve alanı gibi farklı

öznelik bilgileri paylaşılmaktadır. Bu çalışmada da Şekil 9'da bir örneği görülen bir yapı seçilerek öznelik bilgileri üretilen CityJSON örnek veri setinde kullanılmıştır.

Reference date	WOZ value
01-01-2023	268,000 euros
01-01-2022	276,000 euros
01-01-2021	236,000 euros

WOZ data
Identification: 077200076110
Characteristics
Construction year: 1985
Purpose of use: residential function
Surface: 75m2
Addressable object: 0772010000704059
Number designation: 0772200000043748

Şekil 9. Açık veri seti platformundan bir kesit

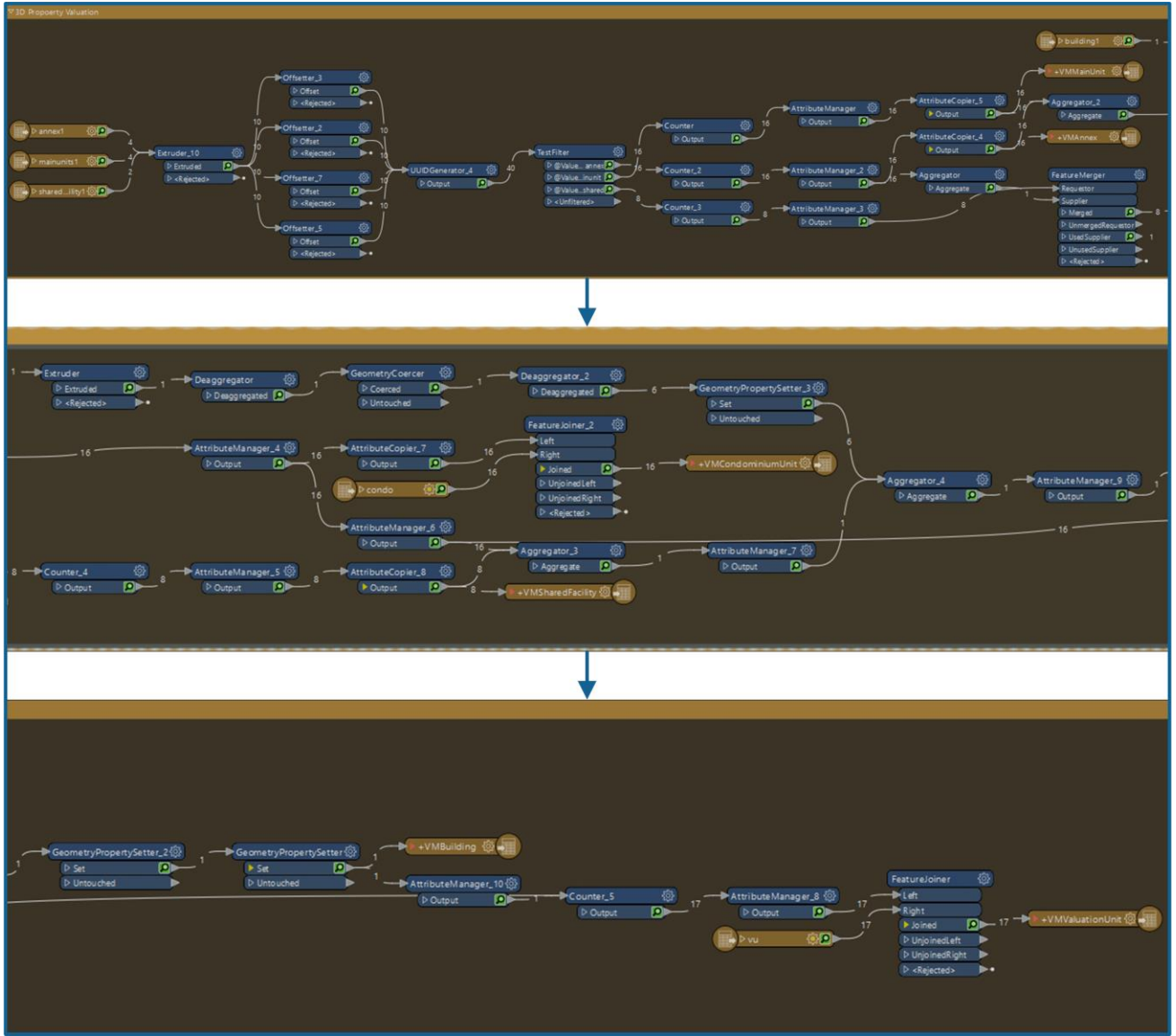
Örnek yapı seçildikten sonra yapıya ait mekânsal veri yine açık şekilde ulaşılabilen BAG platformundan elde edilmiştir [31]. 2B olarak yapının taban alanını gösteren mekânsal veri oluşturulmuştur. Sonrasında kavramsal model kapsamındaki farklı detay sınıflarını modelleyebilmek amacıyla bağımsız bölüm, eklenti ve ortak alan gibi farklı mekânsal veriler oluşturulmuştur.

Oluşturulan 2B mekânsal veriler Feature Manipulation Engine (FME) yazılımı kullanılarak 3B CityJSON dosyaları olarak yazdırılmıştır. Bu aşamada süreci otomatikleştiren ve kavramsal modelde tanımlanan detay sınıfları arasındaki ilişkileri kurabilen bir çalışma alanı (*workspace*) oluşturulmuştur. Şekil 10'da görülebileceği üzere bahsedilen çalışma alanında yapı, bağımsız bölüm, eklenti ve ortak alanlara ilişkin mekânsal veriler GeoJSON formatında 2B olmak üzere girdi olarak seçilmektedir. Sonrasında *Extruder* aracıyla yükseklik değeri eklenmektedir. Bununla birlikte *AttributeManager* aracı ile farklı detay sınıflarına ilişkin örneklerin öznelikleri düzenlenmektedir. Düzenlenen veriler kavramsal modeldeki detay sınıflarına bağlı olarak (örn. +VMMainUnit, +VMAnnex, +VMSharedFacility) CityJSON veri setine yazdırılmaktadır. Bunun yanı sıra *parents* ve *children* özelliklerine sahip olan +VMCondominiumUnit gibi detay sınıfları da ilişkili oldukları diğer detay sınıflarına bağlı olarak oluşturulmaktadır.

Çalışma alanı çalıştırıldığında JSON uzantılı tek bir CityJSON dosyası üretilmektedir. Daha önce bahsedildiği üzere bu çalışmada geliştirilen eklenti CityJSON v2.0 ile uyumlu olacak şekilde oluşturulmuştur. Ancak FME yazılımı bünyesinde şu an için sadece CityJSON v1.0 formatlı veriler üretilmektedir. Bu nedenle FME yazılımında üretilen CityJSON v1.0 verileri standardın geliştiricileri tarafından paylaşılan *cjio* isimli Python tabanlı program ile CityJSON v2.0 formatına dönüştürülmüştür.

Sonraki aşamada yine standardın geliştiricileri tarafından paylaşılan "CityJSON Schema Validator" aracı kullanılarak üretilen CityJSON dosyasının geliştirilen eklentiye bağlı olarak doğrulanması gerçekleştirilmiştir.

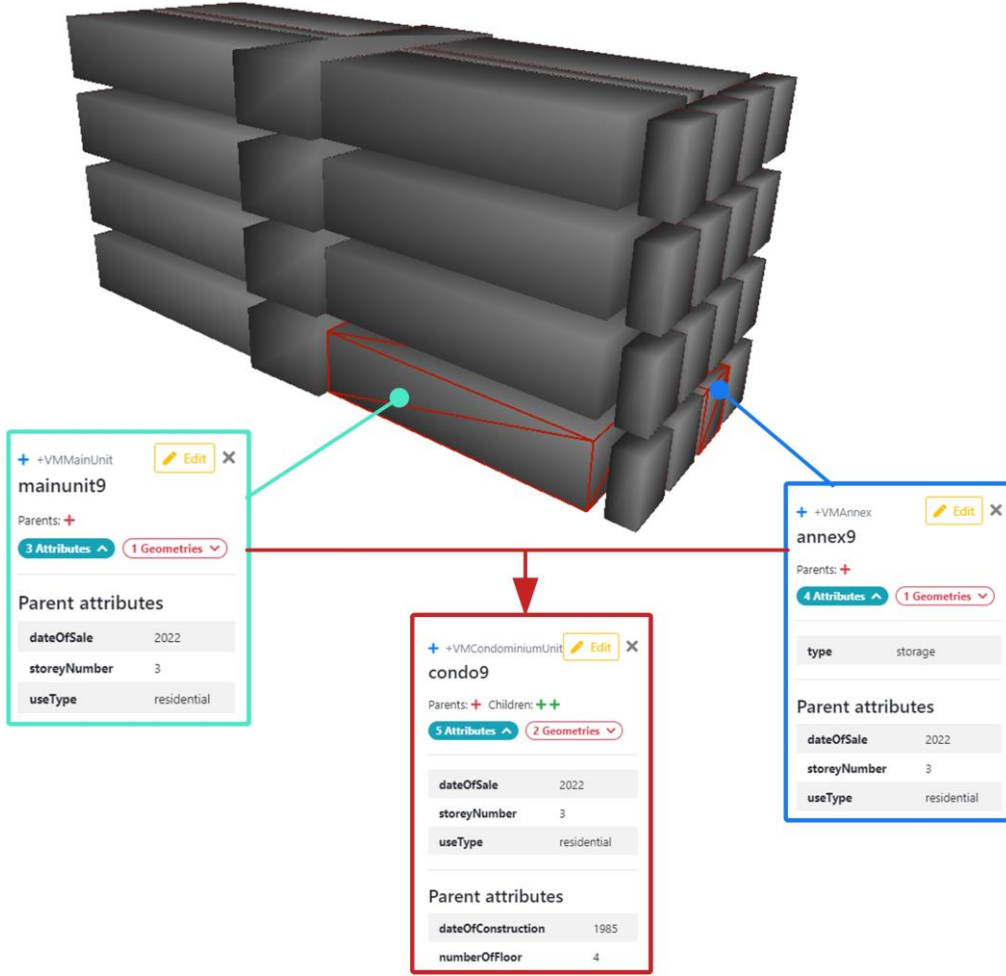

Şekil 10. FME yazılımında oluşturulan çalışma alanı

Bahsedilen aracın kullanılabilmesi için üretilen eklenti dosyası oluşturulan GitHub deposunda paylaşılmıştır [32]. Bahsedilen araç CityJSON dosyalarının JSON bakımından biçimsel olarak, CityJSON temel veri şemasına bağlı olarak, eğer bir eklenti içeriyorsa ona bağlı olarak ve *parent* ve *children* açısından tutarlılığa sahip olmak gibi farklı yönlerden doğrulanmasını sağlamaktadır. Bu çalışmada üretilen CityJSON dosyası “3DValuation_output.json” ismiyle aynı GitHub deposunda paylaşılmıştır. Şekil 11’den görülebileceği üzere “CityJSON Schema Validator” aracı kullanılarak üretilen CityJSON dosyasının geliştirilen eklentiye bağlı olarak %100 doğruluğa sahip olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte üretilen CityJSON dosyası *val3dity* aracıyla geometrik olarak ISO19107 standardına göre de doğrulanmıştır [33]. Bu doğrulamaya ilişkin üretilen rapor GitHub deposunda bulunabilmektedir. Üretilen CityJSON veri seti *ninja* adlı tarayıcı tabanlı yazılım aracı kullanılarak görselleştirilmiştir [34].

Şekil 11. CityJSON Schema Validator sonuç görüntüsü

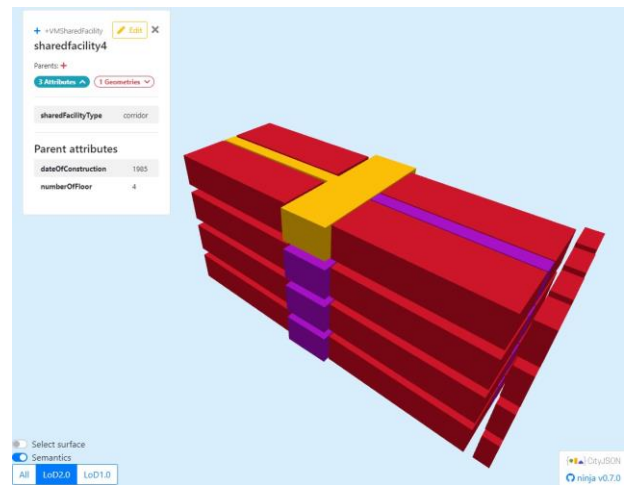

Şekil 12. `+VMCondominiumUnit` örneği

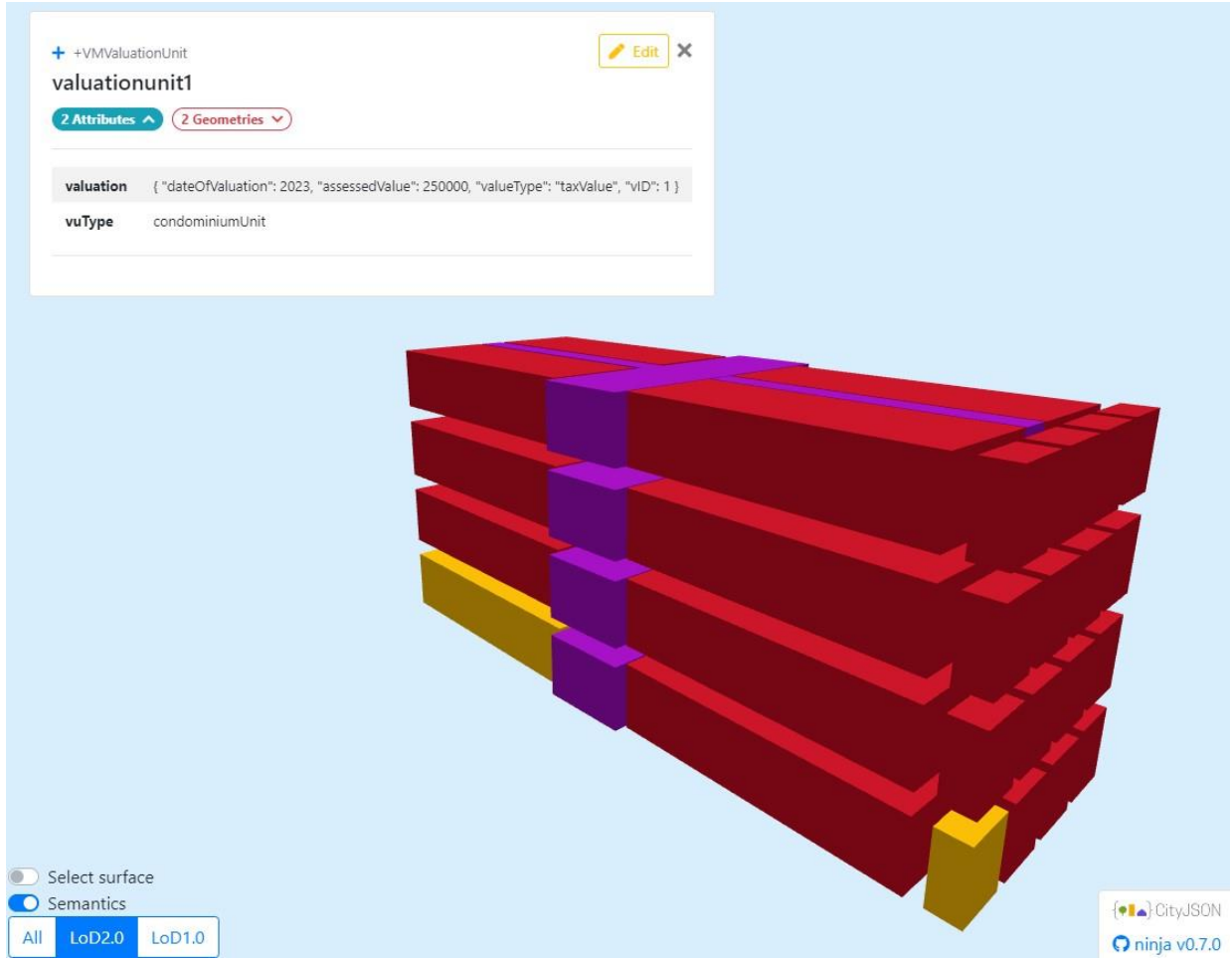
Bu doğrultuda Şekil 12’de üretilen CityJSON veri setinde yer alan bir `+VMCondominiumUnit` örneğinin 3B görseli yer almaktadır. Kavramsal modelde görülebileceği üzere `+VMCondominiumUnit` detay sınıfı `children` olarak `+VMMainUnit` ve `+VMAnnex` detay sınıflarıyla ilişkili olabilmektedir. Bu bağlamda şekilde de bir bağımsız bölüm ve bir eklentiden oluşan `+VMCondominiumUnit` örneği görülebilmektedir. `+VMMainUnit` ve `+VMAnnex` örneklerinin sahip olduğu `parent attributes` özneliklerinin de aynı `+VMCondominiumUnit` örneği ile ilişkili olarak modellendiklerinden dolayı aynı olduğu görülebilmektedir. Bununla birlikte `+VMMainUnit` ve `+VMAnnex` birer adet `parents` “+” işaretine sahipken `+VMCondominiumUnit` örneğinin de sözü edilen örnekleri temsil eden iki adet `children` “+” işaretine sahip olduğu görüntülenmektedir. Şekil 12’de yer alan görselleştirme FME Inspector yazılımında gerçekleştirilmiştir. Bahsedilen CityJSON veri seti görüntülediğinde `+VMCondominiumUnit` detay sınıfına dair herhangi bir örnek seçildiğinde ilişkili olan hem `+VMMainUnit` hem `+VMAnnex` örneklerinin görüntülediği bu noktada aktarılabilir.

Bununla birlikte Şekil 12’de yer alan “annex9” kodlu `+VMAnnex` örneğinin `type` özneliği olarak `storage` (depo)

bilgisine sahip olduğu görülebilmektedir. CityJSON veri setinde yer alan bir ortak alan örneğinin 3B görselleştirilmesi ve sahip olduğu öznelik bilgileri Şekil 13’de yer almaktadır.

Şekil 13. Ortak alan örneği

Şekil 14. +VMValuationUnit örneği

Geliştirilen kavramsal modelde yer aldığı üzere ortak alanları temsil eden +VMSharedFacility detay sınıfı *parents* niteliğiyle +VMBuilding detay sınıfıyla arasındaki ilişkiyi sağlamaktadır. Şekilden görülebileceği üzere “parent attributes” kısmında ortak alan örneğinin ilişkili olduğu yapı örneğinin sahip olduğu öznitelikler görülebilmektedir. Aynı zamanda şekilde *parents* kısmında yer alan tekil “+” işareti görselleştirilen ortak alan örneğinin tek bir yapı örneğiyle ilişkili olduğunu temsil etmektedir. Şekil 14’de ise kavramsal modelde yer aldığı üzere bir +VMValuationUnit örneğinin 3B görseli yer almaktadır. Bahsedilen örnek *vuType* özniteliğiyle tanımlandığı üzere kat mülkitei birimi tipindedir. Bununla birlikte daha önceki bölümlerde açıklandığı üzere *valuation* kompleks özniteliğiyle farklı bilgileri sağlamaktadır. Değerleme tarihi, belirlenen değer, değer kodu ve değer türü sözü edilen bilgilerdir. Şekil 15’de ise Şekil 14’de yer alan “valuationunit1” kodlu +VMValuationUnit örneğinin üretilen CityJSON dosyasında yer alan kesiti görülebilmektedir. Değindiği üzere *valuation* ve *vuType* öznitelikleri görselleştirildiği şekilde üretilmiştir. Bununla birlikte şehir objesi olarak “+VMValuationUnit” yazdırılmıştır. Şekil 14’de ayrıca bahsedilen örneğe ilişkin geometri bilgisi yer almaktadır. Kat mülkiyeti birimi hem bağımsız bölüm hem de eklentiye

dair kullanım hakkına sahip olduğundan dolayı *geometry* niteliği iki farklı objeye ait sınır bilgisini saklamaktadır.

Şekil 15. +VMValuationUnit örneğine dair CityJSON kesiti

4 Sonuçlar

Çalışmada CityJSON standardının temel şeması LADM VIM modeline bağlı olarak geliştirilen kavramsal modele dayalı olarak genişletilmiştir. Geliştirilen kavramsal modelin kullanılabilirliğinin ortaya konulması amacıyla toplam 116 adet 3B geometrik temel (*primitive*) ve 76 adet detay içeren bir CityJSON veri seti oluşturulmuştur. Bu veri seti 1 adet +VMBuilding, 16'şar adet +VMAnnex, +VMCondominiumUnit ve +VMMainUnit detayını kapsamaktadır. Sonuç CityJSON verisinin üretilmesini sağlayan FME çalışma alanı yaklaşık bir saniyede sonuç üretebilmektedir. Bu noktada üretilen 3B modellerin doğrulanmalarının büyük önem arz ettiğine değinilebilir. Öncelikle geometrik açıdan doğrulamaların sağlanması verilerin farklı uygulamalarda faydalanılması açısından oldukça önemlidir. Diğer yandan veri gereksinim analizi sonucunda belirlenecek detay sınıfları ile özniteliklerin modellerde yer aldığı kontrolü de eksiksiz bilgi akışının sağlanması için gereklidir. CityJSON standardı kullanılarak 3B modellerin üretilmesinde modelleme ve doğrulama anlamındaki zahmetsiz iş akışlarından faydalanılabileceği de bu çalışmada gösterilmektedir.

Makalede önerilen yaklaşımın uygulanması hem şehir hem de yapı ölçeğinde 3B dijital modellerden faydalanılarak taşınmazların değerlerinin daha nitelikli belirlenebilmesine olanak tanıyabilir. Araştırma kapsamında 3B taşınmaz değerlemenin uygulanabilmesine birlikte çalışabilirliğin sağlanmasını mümkün kılacak açık mekânsal veri standardının kullanılması ile katkı verilmiştir. Bununla birlikte geliştirilen eklentiye bağlı olarak üretilen 3B veri setleri kullanılarak yapıların ve kat mülkiyeti birimlerinin değerine etki eden farklı çevresel faktörlerin etkilerini tespit etmek amacıyla mekânsal analizler gerçekleştirilebilir. Bunun yanı sıra bir önceki bölümde gösterildiği üzere değerleri belirlenen taşınmazların 3B olarak görselleştirilmesi ve paylaşılması için uygulanabilecek bir iş akışı da sağlanarak literatüre katkı verilmektedir. Bu çalışmada geliştirilen kavramsal modeldeki detay sınıflarının öznitelikleri açık bir şekilde paylaşılan eklenti dosyası kullanılarak kolay bir şekilde zenginleştirilerek farklı çalışma bölgeleri için kullanılabilir. Bununla birlikte taşınmaz değerlemenin otomatik bir şekilde gerçekleştirilmesi için yapılan çalışmalara 3B analizleri mümkün kılacak dayanak verilerinin üretilmesiyle destek olunmaktadır. 3B arazi idare sistemlerinin hayata geçirilmesinde önemli bir parça olan taşınmaz değerlemeye ilişkili olan 3B dijital modellerin oluşturulmasıyla katkı verilmektedir.

Çıkar çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Benzerlik oranı (iThenticate): %10

Kaynaklar

- [1] S. Enemark, Managing Rights, Restrictions and Responsibilities in Land, GSDI-11 World Conference, Rotterdam, 2009: ss. 18–23.
- [2] UNECE, Land Administration Guidelines with Special Reference to Countries in Transition, New York and

Geneva, 1996. <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/hlm/documents/Publications/land.administration.guidelines.e.pdf>.

- [3] I. Williamson, S. Enemark, J. Wallace, A. Rajabifard, Land Administration for Sustainable Development, ESRI Press Academic, Redlands, CA, 2010.
- [4] UN Habitat, Valuation of Unregistered Land, 2021. <https://unhabitat.org/valuation-of-unregistered-land-a-practice-manual>.
- [5] A. Kara, P. van Oosterom, R. Kathmann, C. Lemmen, Visualisation and dissemination of 3D valuation units and groups – An LADM valuation information compliant prototype, Land Use Policy. 132, 106829, 2023. doi:10.1016/j.landusepol.2023.106829.
- [6] Savills World Research, Total Value of Global Real Estate: Property remains the world's biggest store of wealth, 2023. <https://www.savills.com/impacts/market-trends/the-total-value-of-global-real-estate-property-remains-the-worlds-biggest-store-of-wealth.html>.
- [7] A. Rajabifard, 3D Cadastres and Beyond, 4th International Workshop on 3D Cadastres, Dubai, 2014.
- [8] UN Habitat, Envisaging the Future of Cities, 2022. https://unhabitat.org/sites/default/files/2022/06/wcr_2022.pdf.
- [9] E. Kalogianni, P. van Oosterom, E. Dimopoulou, C. Lemmen, 3D Land Administration: A Review and a Future Vision in the Context of the Spatial Development Lifecycle, ISPRS International Journal of Geo-Information. 9, 107, 2020. doi:10.3390/ijgi9020107.
- [10] P. Wyatt, Property Valuation, Second Edi, John Wiley & Sons, Ltd, 2013.
- [11] M.O. Mete, T. Yomralioglu, A Hybrid Approach for Mass Valuation of Residential Properties through Geographic Information Systems and Machine Learning Integration, Geographical Analysis. 55, 535–559, 2023. doi:10.1111/gean.12350.
- [12] A.C. Aydinoglu, R. Bovkir, I. Colkesen, Implementing a mass valuation application on interoperable land valuation data model designed as an extension of the national GDI, Survey Review. 53, 349–365, 2021. doi:10.1080/00396265.2020.1771967.
- [13] S. El Yamani, R. Hajji, G.-A. Nys, M. Ettarid, R. Billen, 3D Variables Requirements for Property Valuation Modeling Based on the Integration of BIM and CIM, Sustainability. 13, 2814, 2021. doi:10.3390/su13052814.
- [14] P. Jafary, D. Shojaei, A. Rajabifard, T. Ngo, BIM and real estate valuation: challenges, potentials and lessons for future directions, Engineering, Construction and Architectural Management. 31, 1642–1677, 2024. doi:10.1108/ECAM-07-2022-0642.
- [15] T. Su, H. Li, Y. An, A BIM and machine learning integration framework for automated property valuation, Journal of Building Engineering. 44, 102636, 2021. doi:10.1016/j.jobee.2021.102636.
- [16] ISO, ISO 16739-1:2018 Industry Foundation Classes (IFC) for data sharing in the construction and facility management industries — Part 1: Data schema, 2018.

- <https://www.iso.org/standard/70303.html>.
- [17] A. Radulović, D. Sladić, M. Govedarica, D. Raičević, Using LADM and BIM for property and tourist taxation in the municipality of Bar, Montenegro, *Land Use Policy*. 131, 106715, 2023. doi:10.1016/j.landusepol.2023.106715.
- [18] M.O. Mete, D. Guler, T. Yomralioglu, Towards a 3D Real Estate Valuation Model Using BIM and GIS, içinde: M. Ben Ahmed, A.A. Boudhir, I.R. Karas, V. Jain, S. Mellouli (Ed.), *Innovations in Smart Cities Applications Volume 5*, Springer International Publishing, Cham, ss. 945–962, 2022. doi:10.1007/978-3-030-94191-8_77.
- [19] L. Zhang, N.M. El-Gohary, Automated IFC-based building information modelling and extraction for supporting value analysis of buildings, *International Journal of Construction Management*. 20, 269–288, 2020. doi:10.1080/15623599.2018.1484850.
- [20] N. Celik Simsek, B. Uzun, Building Information Modelling (BIM) for property valuation: A new approach for Turkish Condominium Ownership, *Survey Review*. 1–22, 2021. doi:10.1080/00396265.2021.1905251.
- [21] S. El Yamani, R. Hajji, R. Billen, IFC-CityGML Data Integration for 3D Property Valuation, *ISPRS International Journal of Geo-Information*. 12, 351, 2023. doi:10.3390/ijgi12090351.
- [22] M. Aslan, İ. Cankurt, C. Yıldırım, E. Ayyıldız, İ. Dursun, Türk Arazi Yönetimine Yeni Bir Yaklaşım: Amasya Örneği, *Türkiye Arazi Yönetimi Dergisi*. 4, 34–45, 2022. doi:10.51765/tayod.1078011.
- [23] A. Kara, C. Lemmen, P. van Oosterom, E. Kalogianni, A. Alattas, A. Indrajit, Design of the new structure and capabilities of LADM edition II including 3D aspects, *Land Use Policy*. 137, 107003, 2024. doi:10.1016/j.landusepol.2023.107003.
- [24] A. Kara, P. van Oosterom, V. Çağdaş, Ü. Işıkdag, C. Lemmen, 3 Dimensional data research for property valuation in the context of the LADM Valuation Information Model, *Land Use Policy*. 98, 104179, 2020. doi:10.1016/j.landusepol.2019.104179.
- [25] M.A. Adad, E.H. Semlali, M. El-Ayachi, F. Ibannain, Supporting land data integration and standardization through the LADM standard: Case of Morocco's country profile MA-LADM, *Land Use Policy*. 97, 104762, 2020. doi:10.1016/j.landusepol.2020.104762.
- [26] H. Tomić, S.M. Ivić, M. Roić, J. Šiško, Developing an efficient property valuation system using the LADM valuation information model: A Croatian case study, *Land Use Policy*. 104, 105368, 2021. doi:10.1016/J.LANDUSEPOL.2021.105368.
- [27] OGC, CityJSON Community Standard, 2023. <https://docs.ogc.org/cs/20-072r5/20-072r5.html>.
- [28] H. Ledoux, B. Dukai, CityJSON Specifications, 2023. <https://www.cityjson.org/specs/2.0.0/>.
- [29] D. Guler, P. van Oosterom, T. Yomralioglu, How to exploit BIM/IFC for 3D registration of ownership rights in multi-storey buildings: an evidence from Turkey, *Geocarto International*. 37, 18418–18447, 2022. doi:10.1080/10106049.2022.2142960.
- [30] Waarderingskamer, Checking your WOZ value, 2024. <https://www.waarderingskamer.nl/en/>.
- [31] tudelft3d, 3DBAG, 2024. <https://3dbag.nl/en/viewer>.
- [32] D. Guler, 3D Property Valuation, 2024. <https://github.com/geospatialstudies/3DValuation>.
- [33] H. Ledoux, val3dity: validation of 3D GIS primitives according to the international standards, *Open Geospatial Data, Software and Standards*. 3, 2018. doi:10.1186/s40965-018-0043-x.
- [34] S. Vitalis, A. Labetski, F. Boersma, F. Dahle, X. Li, K. Arroyo Ogori, H. Ledoux, J. Stoter, CITYJSON + WEB = NINJA, içinde: *ISPRS Annals of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences*, ss. 167–173, 2020. doi:10.5194/isprs-annals-VI-4-W1-2020-167-2020.

